

Prasangka *Ummahat al-Mukminin* Terhadap Sayyidatuna Safiyyah binti Huyayy, Ketabahan Hatinya dan Nasihat Rasulullah SAW

Yusri Mohamad Ramli
Idris Zakaria
Suhaila Sharil

Abstrak

Konflik dalam perkahwinan terutamanya akibat amalan poligami sering menjadi suatu alasan bagi sesetengah pihak sama ada lelaki untuk tidak berlaku adil atau perempuan untuk menentang dan tidak berbaik-baik dengan madunya. Begitu juga dengan kes perkahwinan yang melibatkan keturunan, kaum atau budaya yang berbeza. Artikel ini cuba meneliti pandangan isteri-isteri Nabi SAW terhadap Ummul Mukminin Sayyidatuna Safiyyah binti Huyayy r.a., salah seorang daripada isteri Baginda SAW, respons, kesabaran dan ketabahan hatinya serta nasihat Rasulullah SAW kepada rasa cemburu dan syak wasangka para isterinya terhadap isterinya yang berketurunan Yahudi itu. Dapatan kajian berdasarkan analisis kepustakaan dan dokumentasi pensejarahan ini diharap menjadi panduan kepada masyarakat dalam menghadapi konflik dalam perkahwinan dan dapat membantu secara khusus kepada mereka yang mengamalkan poligami dan juga kahwin campur.

Kata Kunci: Kahwin Campur, Perkahwinan, Poligami, Sunnah, Yahudi

Pendahuluan

Nama lengkap Sayyidatuna Safiyyah ialah Safiyyah binti Huyayy bin Akhtab bin Sa'nah bin Tha'labah bin 'Ubayd bin al-Nahham bin

Nakhum. Safiyyah r.a. bukan berasal dari bangsa Arab (Ibnu Hisyam 2006:466) sebaliknya beliau adalah dari keturunan keluarga besar Bani Israil dari cucu Lawi bin Ya'qub (Umar 2006:279). Beliau merupakan anak kepada ketua kaum Yahudi Bani Nadhir dan Bani Qurayzah yang juga keturunan Harun bin 'Imran saudara Musa (Moenawar 2011:473-474). Ibu Safiyyah r.a. bernama Burdah binti Samuel. (Tarikuddin 2009:272)

Sayyidatuna Safiyyah r.a. dilahirkan di Kota Madinah pada tahun ke 3 kenabian (Tarikuddin 2009:272) dan beliau merupakan seorang bangsawan, cerdas, cantik, taat beragama dan mempunyai mata yang bersinar (al-Istanbuli & al-Shibli 2010:76-79). Beliau pernah berkahwin sebanyak 3 kali iaitu dengan Salam bin Mashkam bin Abu Huqayq, Kinanah bin Rabi' bin Abu Huqayq sehinggalah akhirnya berkahwin dengan Rasulullah SAW (al-Sya'rawi 2007:448)

Beliau berkahwin dengan Rasulullah SAW. pada tahun 7 Hijrah ketika itu beliau dalam usia yang masih muda iaitu 17 tahun. Ayah dan bapa saudara beliau tidak menyukai Rasulullah SAW. kerana Rasulullah SAW dari kalangan bangsa Arab suku Quraisy sedangkan para nabi dan rasul sebelum ini adalah dalam kalangan mereka sendiri iaitu bangsa Yahudi. (Tarikuddin 2009:272)

Dalam menceritakan episod pertemuan Rasulullah SAW. dengan beliau, para pengkaji sejarah sepakat untuk meletakkan detik Perang Khaybar sebagai permulaan kisahnya. Selepas terjadinya perang Khaybar, barang-barang ghanimah (harta rampasan perang) dibahagikan kepada para pejuang dan Safiyyah r.a. telah jatuh ke dalam bahagian Dihyah bin Khalifah al-Kalbi r.a., salah seorang sahabat Baginda SAW. dan Rasulullah SAW. mengambil Safiyyah r.a. dan memerdekakannya daripada status tawanan setelah beliau memilih Islam sebagai agama serta memberi ganti kepada Dihyah r.a. dengan seorang tawanan lain. Selepas itu Rasulullah SAW. memilih Safiyyah r.a. sebagai isteri yang ke 9 (al-Mubarakfuri 2004:705; Tarikuddin:272). Rasulullah SAW membuat sedikit resepsi pernikahan dengan menjamu kepada para sahabat sejenis makanan yang dinamakan 'his' iaitu makanan tanpa lemak dan daging yang diperbuat daripada tepung dan kurma. (Ibn Hisyam 2006b:635)

Dalam menceritakan sifat dan personaliti Safiyyah r.a., beliau merupakan isteri Rasulullah SAW. yang pandai mengambil hati Baginda SAW dan orang lain ketika hayatnya. Sayyidatuna Safiyyah

r.a. meninggal dunia pada bulan Ramadan antara tahun 50 dan 52 Hijrah dan dikebumikan di tanah perkuburan Baqi' di Madinah. (Mohammad Ali Sya'aban 1997:111)

Prasangka *Ummahat al-Mukminin* Terhadap Sayyidatuna Safiyyah binti Huyayy

Dalam menelusuri kehidupan rumah tangga dengan Rasulullah dan isteri-isterinya yang lain, Safiyyah binti Huyayy r.a. tidak terlepas daripada pelbagai prasangka daripada ummahat al-mukminin r.a.. Sebagai contoh ketika wanita-wanita Ansar mendengar kedatangan Safiyyah r.a. selepas Perang Khaybar yang dikhabarkan mempunyai paras rupa yang cantik, mereka telah datang untuk melihat kecantikannya termasuklah empat orang isteri baginda iaitu 'Aisyah binti Abu Bakr, Hafsa binti 'Umar al-Khattab, Zaynab binti Jahsyi, dan Juwayriyah al-Harith r.a.. Apabila Rasulullah SAW melihat 'Aisyah r.a. memasuki rumah Harithah bin Nukman ketika mana Baginda berada di situ, maka Rasulullah SAW bertanya pendapat 'Aisyah r.a. mengenai isteri barunya. Lalu 'Aisyah r.a. menyatakan —dalam keadaan yang berkemungkinan sedikit tidak senang dan cemburu— bahawa isteri baru Rasulullah SAW adalah seorang Yahudi. (al-Istanbuli & al-Shibli 2010:80)

Ketika *ummahat al-mukminin* dalam perjalanan pulang, maka mereka bercakap mengenai kecantikkan yang dimiliki Safiyyah r.a. dan akhirnya 'Aisyah r.a. —yang secara tidak langsung mengakui kecantikannya— menyatakan bahawa Safiyyah r.a. akan mengalahkan mereka di sisi Rasulullah SAW. Namun kata-kata itu ditepis oleh Juwairiah r.a. dengan menyatakan bahawa mereka lebih beruntung berbanding Safiyyah r.a.. (Tarikuddin 2009:283)

Pernah pada suatu ketika pula, Hafsa r.a. dan 'Aisyah r.a. yang cemburu melihat kecantikkan Safiyyah r.a. berhajat untuk memperlekehkan Safiyyah r.a. dan mereka berdua memberitahu bahawa mereka adalah yang paling mulia di sisi Rasulullah SAW kerana mereka adalah isterinya dan anak kepada sahabat rapat Rasulullah SAW. (Umar 2006:281)

Selain itu terdapat juga prasangka lain seperti Zaynab binti Jahsyi r.a. yang keluar dari kota Madinah bersama Rasulullah SAW serta Safiyyah r.a. untuk menunaikan satu keperluan. Tiba-tiba dalam satu perjalanan, unta yang dinaiki oleh Safiyyah r.a. mengalami keletihan

dan Rasulullah SAW meminta Zaynab binti Jahsyi r.a. menumpangkan Safiyyah r.a. kerana unta Zaynab r.a. masih kuat. Namun Zaynab r.a. yang berkemungkinan atas dasar cemburu tidak mahu berkongsi dan enggan melakukan perkara tersebut dengan alasan kerana Safiyyah r.a. merupakan anak Yahudi. (Tarikuddin 2009:286)

Di samping itu, terdapat juga prasangka *ummahat al-mukminin* terhadap Safiyyah r.a. ketika Rasulullah SAW sedang sakit ketika mana beliau sangat mengasihani Rasulullah SAW dan berharap sakit yang dialami itu berpindah kepadanya. Akan tetapi, sebaik *ummahat al-mukminin* mendengar kata-kata tersebut, mereka saling mengenyitkan mata dengan maksud untuk mengejek Sayyidatuna Safiyyah r.a.. (Tarikuddin 2009:288)

Ini adalah antara bentuk-bentuk prasangka yang ditimbulkan ummahat al-Mukminun terhadap Sayyidatuna Safiyyah r.a.. Namun demikian, terdapat juga bentuk prasangka lain yang melibatkan konteks yang lebih besar dengan melibatkan masyarakat Muslimin yang lain di kalangan sahabat sehingga memerlukan mereka untuk mendapatkan Sayyidatuna 'Aisyah r.a. untuk memohon penjelasan dan kepastian mengenai hal tersebut. Hal ini berlaku ketika Sayyidatuna Safiyyah r.a. telah jatuh sakit dan beliau mewasiatkan kepada kaum muslimin supaya sebahagian hartanya disedekahkan dan sebahagian yang lain diberikan kepada anak saudaranya dari bangsa Yahudi. Namun kaum Muslimin hanya menunaikan satu wasiat yang terawal sahaja dan mereka berasa tidak tenteram dan tidak sedap hati untuk melaksanakan permintaan keduanya itu. Lalu mereka kemudiannya berjumpa dengan Sayyidatuna 'Aisyah r.a. dan bertanyakan persoalan tersebut. Maka Sayyidatuna 'Aisyah r.a. menyuruh mereka bertakwa kepada Allah SWT dan meminta mereka menunaikan semua wasiat Sayyidatuna Safiyyah r.a. itu. (Tarikuddin 2009:289)

Daripada anekdot yang dipaparkan ini adalah jelas untuk menyimpulkan bahawa terdapat kecemburuan di kalangan isteri-isteri Rasulullah SAW terhadap Sayyidatuna Safiyyah binti Huyayy r.a. yang mungkin kerana kelaziman dalam amalan poligami terhadap isteri baru yang menjadi madu. Hal ini ditambah lagi dengan elemen kecantikan yang menjadi sandaran paling utama kecemburuannya. Namun elemen bangsa iaitu keYahudian dilihat sebagai sengaja (bukan benar-benar bermaksud) dijadikan alasan verbal dan ekspresi kontekstual yang memainkan faktor dalam menterjemahkan perasaan tidak senang dan

kecemburuan para isteri Rasulullah SAW terhadapnya. Jika dilihat dari peristiwa wasiat Sayyidatuna Safiyyah r.a., Sayyidatuna 'Aisyah r.a. dilihat memberikan respon yang positif tanpa bersifat peribadi. Ini menunjukkan bahawa kecemburuan itu hanyalah hal perasaan peribadi yang biasa bagi mana-mana isteri yang bermadu tanpa melibatkan suatu niat yang tersembunyi dan perasaan kebencian kepada nilai perbezaan bangsa dan etnik. Oleh yang demikian, kata-kata negatif walaupun dikait dengan elemen bangsa yang dilontarkan hanyalah bersifat keterlanjuran dari ekspresi perasaan berlumba-lumba dalam berkongsi kasih dari Rasulullah SAW.

Sifat Mulia Sayyidatuna Safiyyah binti Huyayy

Sewaktu Safiyyah r.a. bersama-sama dengan sepupunya dibawa oleh Bilal bin Rabah untuk menemui Rasulullah SAW ketika selepas Perang Khaybar, mereka melalui jalan yang terdapat mayat-mayat bergelimpangan hasil daripada peperangan tersebut. Lalu Safiyyah r.a. menangis kerana sedih melihat mayat kaumnya yang telah terbunuh manakala sepupunya menangis dengan sekuat-kuatnya kerana sedih di atas bala yang menimpa (al-Istanbuli & al-Shibli 2010:77). Ini secara psikologinya memperlihatkan kelembutan hatinya yang dari kurniaan Allah SWT telah sedia terbina dalam dirinya sebelum berkahwin dengan Rasulullah SAW.

Selain itu, kelembutan hati Safiyyah r.a. juga telah tergambar semenjak beliau belum memeluk Islam ketika mana beliau berkata kepada Rasulullah SAW bahawasanya beliau telah lama cenderung kepada agama Islam dan telah membenarkan Rasulullah SAW sebelum sempat Rasulullah SAW menyerunya kepada agama Islam. Beliau mengakui dengan jelas bahawa ia lebih mencintai Allah SWT dan Rasulnya berbanding beliau dimerdekakan dan pulang ke pangkuan kaumnya. (Tarikuddin 2009:279)

Safiyyah r.a. juga tetap tabah walaupun diri beliau disakiti oleh bekas suaminya. contohnya ketika beliau berkahwin dengan Kinanah, beliau telah bermimpi melihat bulan keluar dari kota Madinah dan turun ke atas pangkuan beliau lalu menafsirkan bahawa beliau akan menjadi isteri Rasulullah SAW. Apabila diceritakan kepada suaminya, maka suaminya amat marah dan terus menampar mukanya sehingga matanya lebam dan meninggalkan bekas hitam serta mengejeknya berangan-angan untuk

menjadi isteri Nabi Muhammad SAW. (Ibn Hisyam 2006a; Al-Istanbuli & al-Shibli 2010:79)

Safiyyah r.a. juga seorang yang sangat pemalu dan sangat menyanjungi Rasulullah SAW. Dalam satu kisah, disebabkan beliau tidak sanggup untuk memijak paha Baginda SAW supaya beliau dapat menaiki unta, beliau telah meletakkan lututnya ke atas paha Rasulullah SAW. (Tarikuddin 2009:280)

Diceritakan bahawa, Safiyyah juga adalah seorang yang penyayang dan sering menjaga keselamatan Baginda SAW buktinya beliau telah menolak pelawaan baginda SAW untuk bersatu dengannya ketika pasukan Islam meninggalkan kota Khaybar. Perkara ini kerana Safiyyah r.a. khuatir keselamatan Rasulullah SAW pada ketika itu disebabkan kawasan tersebut adalah kawasan Yahudi dan dirinya dalam keadaan tidak berhias. Lalu, pada persinggahan kedua, beliau telah dihias dan setelah beliau merasakan keselamatan Rasulullah SAW terjamin barulah beliau menerima pelawaan baginda SAW. (Tarikuddin 2009:282)

Safiyyah r.a. meyakini Rasulullah SAW adalah seorang yang mudah memohon maaf kerana Rasulullah SAW telah memohon maaf kepadanya disebabkan apa yang telah dilakukan terhadap kaum Yahudi. Beliau juga turut percaya bahawa dalam hal tersebut Rasulullah SAW tidak bersalah kerana peperangan adalah suatu yang tidak dapat dielakkan kerana faktor-faktornya. Lalu dengan segala kebijaksanaan, Safiyyah r.a. membacakan kepada Rasulullah SAW seperti mana yang terdapat di dalam al-Quran surah Fatir:18 yang membawa maksud bahawa tidak berdosa seseorang disebabkan dosa orang lain. (Tarikuddin 2009:282-283)

Walaupun Safiyyah r.a. sering dicemburui oleh madu-madunya, *ummahat al-mukminin* yang lain tetapi Safiyyah r.a. adalah seorang yang berakal tajam dan sangat cerdik dalam menangani setiap masalah. Beliau berusaha untuk disayangi oleh ummahat al-mukminin dan puteri-puteri Rasulullah SAW dengan bertindak masuk ke dalam naungan pimpinan isteri yang dipimpin oleh 'Aisyah r.a.. Beliau menyokong segala usaha Sayyidatuna 'Aisyah r.a. dan memberi barang kemasnya kepada puteri bongsu Rasulullah SAW iaitu Fatimah al-Zahra. Sungguhpun beliau cuba menyayangi dan menyatakan sokongannya tetapi beliau masih dicemburui oleh *ummahat al-mukminin* r.a., namun demikian beliau tidak pernah berdendam kepada mereka (Tarikuddin 2009:285). Ketika unta beliau mengalami keletihan, beliau menangis kerana ketinggalan

jauh di belakang. Walaupun Zaynab r.a. tidak mahu menumpangkannya, beliau tetap tabah membonceng unta Rasulullah SAW sehingga ia digunakan lagi selama 3 bulan berikutnya. (Umar 2006:281)

Sungguhpun beliau adalah anak yatim dan bekas suaminya juga telah terkorban dalam peperangan, tetapi beliau tetap tabah mengharungi kehidupan, bahkan kecintaanya kepada Rasulullah SAW semakin bertambah sehingga beliau tidak mahu Rasulullah SAW ditimpa kesakitan (Umar 2006:281). Beliau juga mempunyai hati yang sangat mulia. Beliau pernah difitnah oleh khadamnya sendiri dengan menyatakan bahawa beliau menyukai hari Sabtu berbanding hari Jumaat dan beliau membuat perhubungan dengan kaum Yahudi. Apabila ditanya oleh Khalifah ‘Umar al-Khattab maka beliau menjawab bahawa beliau tidak menyukai hari Sabtu setelah Allah menggantikannya dengan hari Jumaat dan beliau memang mempunyai tali persaudaraan dengan sanak saudaranya kerana beliau berbangsa Yahudi tetapi bukan dengan musuh kepada suaminya. Setelah beliau mengetahui bahawa jariahnya yang membuat fitnah maka beliau memerdekakan jariahnya untuk menyelamatkan agamanya. (Tarikuddin 2009:290)

Satu usaha berani Safiyyah r.a. yang amat dihargai dan disanjung tinggi walaupun terpaksa berdepan dengan segala kesusahan dan menggadaikan nyawa sendiri ialah ketika beliau bertungkus lumus membawa makanan dan air kepada Khalifah ‘Uthman bin ‘Affan r.a. dan keluarganya ketika dikepung para pemberontak sebelum peristiwa pembunuhannya. Pada mulanya perbuatannya dihidu dan untanya ditetak serta beliau jatuh dari belakang untanya. Namun, beliau tidak berputus asa, sebaliknya beliau menggunakan kebijaksanaan dan kepintaran untuk membawa bekalan makanan dengan cara memasang titian dari rumahnya ke rumah Khalifah ‘Uthman r.a.. Dengan cara itu beliau telah meniti dengan membawa makanan dan minuman kepada Khalifah ‘Uthman dan seluruh keluarganya r.a. yang berada di dalam rumah tersebut. (Tarikuddin 2009:291)

Nasihat Rasulullah SAW

Walaupun Safiyyah r.a. telah melalui pelbagai prasangka yang timbul setelah beliau berkahwin dengan Rasulullah SAW, namun beliau tidak keseorangan kerana nasihat Rasulullah SAW menjadi peneman dan ubat penyejuk kepada dirinya. Rasulullah SAW juga sering menolong

Safiyah r.a. dan memberi kata-kata semangat supaya Safiyah r.a. tidak merasa terasing dengan ummahat al-mukminin r.a.. Rasulullah SAW menasihati Bilal bin Rabah r.a. supaya bersikap belas ihsan lantaran tindakannya membawa Safiyah r.a. dan sepupunya melintasi tempat di mana kaum Yahudi terkorban sehingga anak saudara sepupunya meratap dalam keadaan berlemuran debu dengan pakaian yang koyak rabak sehingga secara tegas diminta oleh Rasulullah SAW supaya Bilal r.a. menjauhkan diri dari anak saudara sepupu Safiyah r.a. itu. Walaupun demikian, Bilal r.a. telah memohon maaf kepada Rasulullah SAW atas perlakuannya itu yang tidak disengajakan. (Ibn Hisyam 2006a; Al-Istanbuli & al-Shibli 2010:77)

Ketika Safiyah r.a. berjumpa Rasulullah SAW selepas peperangan Khaybar tersebut, Baginda SAW telah menambat isi hatinya untuk menawarkannya menjadi tukaran antara Baginda SAW dan Dihyah r.a. supaya ia dapat dimerdekakan dan dikahwininya. Maka, setelah Safiyah mengungkapkan persetujuan dengan sepenuh hati, maka gembiralah Baginda SAW dan terus ia memerdekakannya dan mengahwininya serta membayar maskahwin dengan cara memerdekakannya. (Umar 2006:280)

Pernah satu ketika di mana Safiyah r.a. menunggang unta dibelakang Rasulullah SAW, beliau mengantuk sehingga mukanya terhantuk pada belakang pelana dan Rasulullah SAW memegang tangannya serta menasihatnya supaya berhati-hati dan memanggilnya dengan gelaran puteri Huyayy. (Tarikuddin 2009:282)

Setelah pulang dari Khaybar, Rasulullah SAW sebenarnya telah mengetahui bahawa para isterinya *ummahat al-mukminin* menunggu kepulangannya dan akan berasa cemburu apabila melihat rupa paras Safiyah r.a.. Tatkala 'Aisyah r.a. menyatakan pendapatnya terhadap Safiyah r.a., maka Rasulullah SAW memberi nasihat kepada Aisyah r.a. —yang secara tidak langsung bagi mententeramkan hatinya— dengan menyatakan bahawa Safiyah r.a. telah memeluk agama Islam. (Tarikuddin 2009:283).

Ketika Safiyah r.a. telah dicemburui oleh Aisyah dan Hafsa r.a. dengan perkataan mereka yang melihat bahawa mereka adalah anak Abu Bakr dan 'Umar r.a., maka Rasulullah SAW telah menasihati Safiyah r.a. dengan memberi perangsang buatnya supaya beliau tidak rasa rendah diri dengan menyatakan bahawa Safiyah r.a. seharusnya membalas ejekan mereka —secara positif dan guraun tanpa makna

menghina— dengan bertanya bagaimana mereka berdua lebih mulia darinya sedangkan suami beliau adalah Nabi Muhammad SAW, bapanya adalah Nabi Harun (a.s.) dan bapa saudaranya pula adalah Nabi Musa. Rasulullah SAW kemudiannya mendapatkan Aisyah dan Hafsa r.a. serta menyuruh mereka bertakwa kepada Allah SWT dan menginsafi perbuatan mereka tadi. (Al-Istanbuli & al-Shibli 2010:81).

Selain itu, Rasulullah SAW juga memberi nasihat kepada Sayyidatuna Zaynab binti Jahsyi r.a. kerana beliau tidak mahu menolong Safiyyah r.a. ketika untanya letih. Rasulullah SAW bersabda: “Alangkah baiknya kalau engkau dapat berkongsi dengannya”. Namun demikian, Zaynab r.a. enggan menuruti perintah Rasulullah SAW. Lalu Rasulullah SAW memberi pengajaran kepada Zaynab binti Jahsyi r.a. dengan tidak mempedulikannya sehingga Zaynab r.a. merasai pemulauan tersebut. Oleh kerana itu, perkara tersebut membuatkan Zaynab r.a. berasa menyesal dan kecewa serta berazam tidak akan mengulangi perbuatan tersebut. (Umar 2006:281)

Pernah semasa Rasulullah SAW sakit, Baginda SAW menasihati *ummahat al-mukminin* r.a. dengan memerintahkan mereka berkumur-kumur kerana mereka telah berkedip mata dengan maksud mengejek terhadap Safiyyah r.a. setelah mendengar ucapan Safiyyah r.a. bahawa beliau mahu penyakit Rasulullah SAW berpindah kepadanya. Justeru, Rasulullah SAW membenarkan sifat belas sebagaimana yang diucapkan oleh Safiyyah r.a. itu. (Tarikuddin 2009:288).

Kesimpulan

Rasulullah SAW adalah seorang yang bijak dalam menangani setiap permasalahan dalam rumahtangga. Walaupun Baginda SAW berhadapan dengan pelbagai permasalahan namun setiap permasalahan tersebut dapat diatasi dengan cara berhemah. Sungguhpun *ummahat al-mukminin* r.a. adalah wanita yang berada hampir dengan Rasulullah SAW, namun setiap manusia mempunyai perasaan yang berbeza-beza apatah lagi apabila mereka berkongsi suami yang menggalas tanggungjawab besar sebagai Rasul terakhir di muka bumi. Melalui pendedahan dan kupasan ilmiah ini, maka dapatlah dirumuskan bahawa perhubungan yang baik antara ahli keluarga serta saling tegur menegur mempunyai peranan yang penting dalam membentuk institusi kekeluargaan yang mendapat keredhaan Allah SWT di dunia dan di akhirat.

Malah, peranan wanita dalam institusi kekeluargaan juga adalah sangat penting sebagai satu aset kekeluargaan dan penggerak kepada keutuhan perhubungan khususnya bagi yang mengamalkan poligami. Dewasa ini, pelbagai konflik poligami yang timbul dan pelbagai cara telah dirangka untuk menyelesaikan masalah poligami. Namun begitu, masalah poligami kebanyakannya tidak dapat diatasi dengan sebaik mungkin, lalu teladan Rasulullah SAW ini dapat membuka minda dan membantu memahami seterusnya menyelesaikan konflik rumah tangga.

Begitulah juga halnya dalam konteks perkahwinan campur samada berasaskan perbezaan bangsa, budaya, bahasa dan sebagainya yang kadangkala menimbulkan ketidakseimbangan hati dan konflik antara suami, isteri, keluarga, jiran tetangga dan kenalan. Adalah suatu yang jelas daripada fakta sejarah kehidupan Rasulullah SAW yang mempunyai isteri dari pelbagai keturunan dan kabilah seumpama Safiyyah binti Huyayy r.a. dari bangsa Yahudi mahupun Mariah r.a. dari bangsa Qibti serta para isterinya yang lain r.a. dari pelbagai kabilah dan asal usul yang berbeza bahawa ia menampakkan suatu galakan walaupun secara pilihan dalam perkahwinan rentas budaya serta merupakan suatu panduan sunnah yang sangat baik yang perlu diteladani dalam mengamalkannya.

Rujukan

- Al-Instanbuli, Muhammad Mahdi & al-Shilbi, Mustafa Abu Nashr. 2010. *Isteri dan Puteri Rasulullah*. Kuala Lumpur: Telaga Biru.
- Al-Mubarakfuri, Safiyy al-Rahman. 2011. *Sirah Nabawiyah*. Terj. Muhammad Ramzi Omar. Kuala Lumpur: Yayasan Dakwah Islamiah Malaysia.
- Al-Sya'rawi, Muhammad Mutawalli. 2007. *As-Sirah an-Nabawiyah*. Terj. H. Muhammad Zuhirsyan & H. Hasanuddin Dollah. Selangor: Berlian Publications Sdn. Bhd.
- Ibnu Hisyam. 2006a. *As-Siratu an-Nabawiyatu-Liibni Hisyam: sirah Nabawiyah Ibnu Hisyam*. Terj. Fadhli Bahri Lc. Selangor: Pustaka Dini Sdn. Bhd.
- Ibnu Hisyam. 2006b. *Sirah Nabawiyah Ibnu Hisyam*. Terj. Abu Muhammad Abdul Malik bin Hisyam al-Muafiri. Jilid 2. Jakarta: Darul Falah.
- K.H. Moenawar. 2011. *Ensiklopedia Sejarah Muhammad Wafatnya Rasul Terakhir*. Selangor: PTS Islamika Sdn. Bhd.

- Mohammad Ali Sya'aban. 1997. *Kemuliaan Keluarga Nabi SAW*. Johor Bahru: Perniagaan Jahabersa.
- Tarikuddin Hassan (Pnys.). 2009. *Kisah 13 Isteri Nabi Muhammad dan Hikmah Perkahwinan*. Johor Bahru: Jahabersa.
- Umar Ahmad ar-Rowi. 2006. *Wanita-wanita Sekitar Rasulullah*. Jakarta: Akbar Media Eka Sarana.